

MATURA SHTETËRORE

QERSHOR 2026

UDHËZIM - GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI

Shënim:

- Përgjigjet në pyetjet e hapura pranohen si të sakta në qoftë se janë me formulim të përafërt si në udhëzimin e dhënë për vlerësim, ndërsa do të vlerësohen me 0 pikë në qoftë se janë kombinim i përgjigjes së saktë dhe përgjigjes së pasaktë.
- Vlerësimi i përgjigjeve nga aftësia Shkrim do të zhvillohet sipas një liste të veçantë kriteresh për vlerësim e cila precizohet për çdo sesion provimi.
- Përgjigjet në detyrat që janë të shkruara me laps, me stilolaps që nuk shkruan kaltër, vlerësohen me 0 pikë.

LETËRSI				
Numri i detyrës në test	Numri i qëllimi që kontrollohet	Sqarime dhe përgjigjet e sakta	Kërkesa	Pikë
Letërsi kombëtare 1. Ismail Kadare, <i>Gjenerali i ushtrisë së vdekur</i>	Qëllimi numër: 1, 4, 5, 9	2.1 B. Kujtesë e pashmangshme e së kaluarës së dhimbshme 2.2 A. Nënata e martirizuara gjatë luftës 2.3 C. Simbolikë e thellë e ndarjes kulturore dhe të kaluarës së pashpjeguar. 2.4 A. Barrë e rëndë e së kaluarës që nuk mund të varroset. 2.5 B. Ballafaqim i heshtur me të kaluarën e hidhur 2.6 Ç. E letërsisë bashkëkohore	6	Gjithsej pikë 6, nga 1 pikë për çdo pyetje.
Letërsi kombëtare 2. “Erveheja” nga Muhamet Kyçyku - Çami	Qëllimi numër: 1, 5, 7	1.1 kunatit/vëllait të burrit të saj 1.2 pasi Erveheja nuk pranon propozimin e tij për të shkelë kurorën/ pasi nuk bëhet e tija/ pasi nuk i jepet të kunatit/pasi nuk pranon dashurinë e kunatit 1.3 duke u goditur (gjuajtur) me gurë derisa të vdesë/ e nxjerrin në një shesh ku të gjithë e godasin me gur derisa të vdesë, t’i dalë shpirti 1.4 sprovat e heroinës Ervehe për të ruajtur, mbrojtur nderi dhe besën/Sakrificat e Ervehesë për të mbrojtur nderin dhe besën që ia kishte dhënë të shoqit. 1.5 morali i lartë; ndershmëria; vigjilenca; besnikëria; guximi; sinqeriteti; mirësia, zemërgjerësia, dashuria, fisnikëria, humanizmi, etj. 1.6 stuhia në det/shpëtimi i Ervehesë nga një bujar /aftësia e Ervehesë për të mjekuar sytë. 1.7 me alfabetin arab/Me alfabetin arabo-turk 1.8 Letërsisë së Bejtexhinjëve	8	Gjithsej pikë 8, nga 1 pikë për çdo pyetje.
Letërsi botërore 3. Dante Aligieri – “Ferri”	Qëllimi numër: 1, 4, 5, 9	3.1 Tercinë/a 3.2 Me panterën 3.3 Ferri, Purgatori, Parajsa 3.4 Beatriceja 3.5 Nga mëkatet më të lehta deri te ato më të rënda/sipas mëkateve që kanë bërë nga mëkatet më të lehta deri te ata më të rënda 3.6 Qëndrim kritik/Kritikon me qëllim për paqe dhe mirëqenie në botë 3.7 33 këngë 3.8 Humanizmit (dhe renesansës ose pararenesansës)	8	Gjithsej pikë 8, nga 1 pikë për çdo pyetje.

ANALIZË LETRARE				
	Qëllimi numër: 1, 5, 7	4. C. Kritika letrare 5. C. Romani 6. Ç. distik 7. Ç. epi 8. B. gjëgjëza 9. A. tragjedia, komedia	6	Gjithsej pikë 6, nga 1 pikë për çdo pyetje.
		<i>GJUHE</i>		
		10. Ç. Fonologji 11. B. Cilin zgjodhën në mbrëmjen e shkollës? 12. B. Meshari 13. B. kush? 14. A. Fakulteti i Historisë dhe i Filologjisë 15. Ç. E trajton keq dikë 16. C. Përemër lidhor 17. C. Me anë të ndërrimeve fonetike dhe duke marrë mbaresë 18. vë-shti-rë-si; vësh-ti-rë-si. 19. ndikim 20. timit 21. funksionin e ndajshtimit 22. parashtesë dhe prapashtesë njëkohësisht 23. s'vlen asgjë/nuk ka vlerë 24. diatezën veprorë 25. revistës së djeshme 26. përmbyllëse 27. kam bërë 28. e kryer e tejshkuar 29. i ditur 30. zanore	21	Gjithsej pikë 21, nga 1 pikë për çdo pyetje.

LEXIM				
Numri i detyrës në test	Numri i qëllimi që kontrollohet	Sqarime dhe përgjigjet e sakta	Kërkesa	Pikë
31. Sfiksi, piramidat dhe misteret e tjera të Egjiptit	Qëllimi numër: 1, 2, 5, 7	31.1 B. Menkaure 31.2 Ç. 4000 vjet 31.3 C. Egjiptiane dhe greqishten e vjetër 31.4 Ç. Të ndryshojë emrin e saj në një më mashkullor 31.5 B. 1400 vjet p.e.r. 31.6. A. Xhejms Aleni 31.7 B. 7,6 metra nën rërë 31.8 Ç. kartushë	8	Gjithsej pikë 8, nga 1 pikë për çdo pyetje.
3 32. Fuqia e muzikës	Qëllimi numër: 1, 2, 5, 7	32.1 Të shtrihen në shtrat dhe të lëshoni muzikën tuaj të preferuar. 32.2 Njerëzit që dëgjojnë muzikë të paktën dy herë në ditë për gjysmë ore. 32.3 Lirohet neurotransmetuesi dopamin. 32.4 Sinjale kënaqësie në të gjithë trupin 32.5 Për pacientët që vuajnë nga depresioni 32.6 Muzika e lumtur “happy” 32.7 Sepse muzika zvogëlon simptomat e stresit, ankthit dhe depresionit. 32.8 Për njerëzit që i nënshtrohen trajtimit me rrezatim 32.9 Nxënësit dhe studentët të dëgjojnë muzikë përpara, por jo gjatë kohë së të mësuarit 32.10 Dhimbjet kronike	10	Gjithsej pikë 10, nga 1 pikë për çdo pyetje.

SHKRIM				
33. Shkruhet tekst në temë:	Qëllimi numër: 6	Nuk hiqen pikë nëse teksti ka: 260 – 460 fjalë. Hiqet 1 pikë nga kompozicioni në qoftë se teksti ka:	kërkesa	Gjithsej

Tekst prej 260-460		251 - 259 ose 461 - 470 fjalë. Teksti nuk vlerësohet (nuk kontrollohet) në qoftë se ka më pak se 250 fjalë, përkatësisht më shumë se 471 fjalë. - Në numrin e përgjithshëm të fjalëve nuk numërohen fjalët e titullit. - Datat numërohen nga një fjalë për ditën, muajin dhe vitin (shembull- 16. 05. 2011 ka 3 fjalë) Tema 1: Botë pa paragjykime, a është e mundur? • Mendo se çfarë do të kishe shkruar për këtë temë, shpjego çfarë janë paragjykimet dhe si ndikon shoqëria. • Mbaj qëndrim kritik, mund të jesh dakord ose të mohosh titullin e dhënë dhe përdor mendime të qarta e konkrete për të shprehur qëndrimin tënd për temën e dhënë. • Jep të paktën dy argumente të mbështetura me fakte konkrete dhe shembuj për qëndrimin tënd në këtë temë, me çka do të sqarosh se a është e mundur të krijojmë një shoqëri pa paragjykime. • Shprehe qëndrimin tënd nëse paragjykimet ndikojnë negativisht te nxënësit dhe jep shembuj përkatës, me të cilët do të mbështetësh mendimin tënd. • Përfundo duke sublimuar qëndrimin tënd lidhur me këtë temë dhe thekso se përpjekjet për të reduktuar paragjykimet mund të kenë një ndikim të madh pozitiv. • Përdor gjuhën standarde shqipe dhe shkrimin e dorës dhe kushtoji vëmendje drejtshkrimit, leksikut, rregullave të sintaksës dhe pikësimit. Tema 2: Si ndikon edukimi në zhvillimin e një shoqërie të drejtë dhe të barabartë. • Mendo se çfarë do të kishe shkruar për këtë temë, shpjego nëse edukimi është një nga shtyllat kryesore për ndërtimin e një	1	pikë13
--------------------	--	---	---	--------

		shoqërie të drejtë dhe të barabartë. • Mbaj qëndrim kritik, mund të jesh dakord ose të mohosh titullin e dhënë dhe përdor mendime të qarta e konkrete për të shprehur qëndrimin tënd për temën e dhënë. • Jep të paktën dy argumente të mbështetura me fakte konkrete dhe shembuj për qëndrimin tënd në këtë temë me çka do të sqarosh përse një sistem edukativ i fortë i mëson individëve të drejtat e tyre dhe detyrimet ndaj një shoqërie. • Shprehe qëndrimin tënd nëse edukimi sot ndikon pozitivisht te nxënësit dhe jep shembuj përkatës, me të cilët do të mbështetësh mendimin tënd. • Përfundo duke sublimuar qëndrimin tënd lidhur me këtë temë dhe thekso se edukimi është çelësi kryesor për krijimin e një shoqërie më të shëndetshme dhe më produktive (pozitivisht). • Përdor gjuhën standarde shqipe dhe shkrimin e dorës dhe kushtoji vëmendje drejtshkrimit, leksikut, rregullave të sintaksës dhe pikësimit.		
--	--	---	--	--

Kriteret për vlerësimin e aftësisë *Shkrim*

- Kandidati humb të drejtën e vlerësimit sipas kriterëve të parashikuara për aftësinë e të shkruarit nëse përmbajtja e teksteve nuk përputhet me temën e dhënë.
- Përgjigjet në detyrat të shkruara me **stilolaps që nuk shkruan kaltër dhe/ose** të shkruara me **laps** vlerësohen me 0 pikë.
- Kandidati në qoftë se shkruan ese me shkronja shtypi i merren 5 pikë nga eseja.
- Kandidati humb të drejtën e vlerësimit sipas kriterëve të parashikuara për aftësinë e të shkruarit nëse në tekst ka më pak ose më shumë fjalë se sa numri i parashikuar në Udhëzuesin për vlerësim për vitin konkret të provimit.

Në udhëzuesin e vlerësimit, krahas kriterëve, do të qëndrojnë edhe udhëzimet e mëposhtme që do të duhet të përdoren nga të gjithë vlerësuesit në procesin e vlerësimit të testeve:

- Teksti, pavarësisht se në cilën prej temave të përzgjedhura është shkruar, nëse është shkruar në gjuhë dialektore, për kriterin Gjuhë merr **0 pikë**.
- Teksti në të cilin lexohen citime pa burim të specifikuar, pjesë të teksteve të tjerëve, kritika e të ngjashme, pa specifikuar burimin ose të njëjtat nuk parafrazohen duke përmendur autorin, për kriterin **Përmbajtje** merr **0 pikë**.